

Ekologické aktuality z Banskej Štiavnice

● **Workshop pre riadiacich a odborných pracovníkov chemických podnikov a výskumných ústavov na Slovensku** usporiadali v dňoch 24.-28. 2. 1992 v Banskej Štiavnici. Jeho poslaním bolo naučiť účastníkov vypracovať medzinárodne prijateľný posudok vplyvu a dopadu činnosti chemických podnikov na životné prostredie. Pracovný seminár zahŕňal aj základy orientácie v systéme voľného trhu a marketingu. Usporiadateľom bola Slovenská komisia pre životné prostredie a Krajinnoeologické centrum v Banskej Štiavnici v spolupráci so Svetovými environmentálnym centrom (WEC) v New Yorku.

Mária Mihoková

● **Zabezpečenie komplexného územného rozvoja regiónov pre pracovníkov okresných útvarov územného rozvoja a architektúry** - bol názov seminára, ktorý sa konal 9.-10. 3. 1992 v Banskej Štiavnici. Hlavným poslaním prvého celoslovenského stretnutia prednostov okresných útvarov územného rozvoja a architektúry bolo riešenie problematiky veľkých územných celkov, program obnovy dediny a koncepcia spracovania databanky území pre jednotlivé okresy, tzv. atlasu informácií. Podujatie, ktoré iniciovala SKŽP, zorganizovali SÚURA Bratislava a Banská Bystrica s KEC SKŽP v Banskej Štiavnici.

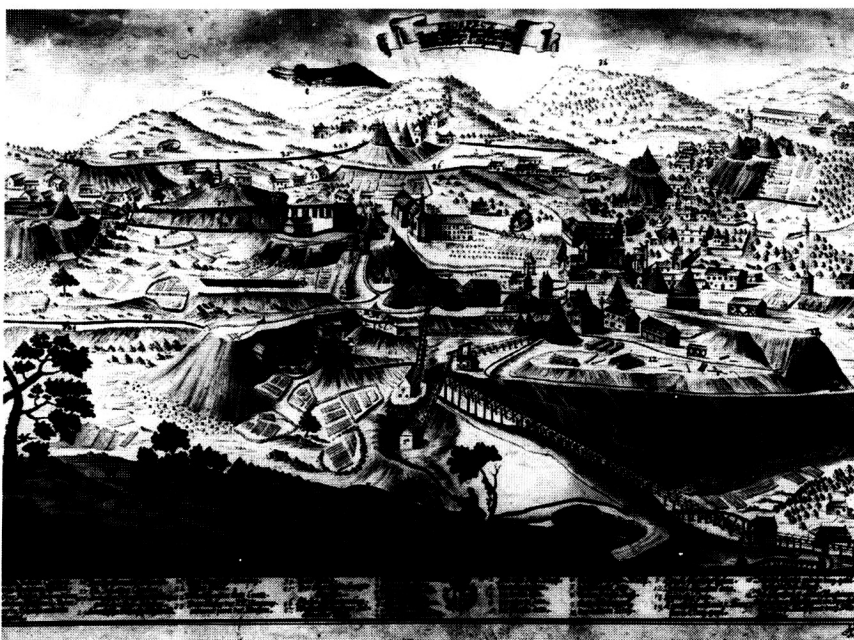
Helena Šašková

● **Celoštátny seminár Ekologická výchova v skautingu** sa uskutočnil v Banskej Štiavnici v dňoch 10.-12. 4. 1992. Dvadsať účastníkov z celej republiky sa oboznámilo s problematikou zameranou na ekológiu a environmentalistiku, návrhom koncepcie environmentálnej výchovy v ČSFR a viacerými netradičnými formami výučby, ktoré sledujú pochopenie vzťahov a súvislostí medzi jednotlivými krajinnými prvkami. Akciu organizačne zabezpečilo KEC pri SKŽP, odbornú garáciu prevzal Kabinet evolučnej a aplikovanej krajinej ekológie SAV, ako aj banskobystrická pobočka Slovenského útvaru územného rozvoja a architektúry.

Jozef Šteffek

● **Medzinárodný seminár Starostlivosť o kultúrne a historické dedičstvo** zorganizoval v dňoch 24.-30. 5. 1992 v Česko-Slovensku Svetový fond pamiatok (World Monumental Fund - WMF) v New Yorku v spolupráci s kanceláriou prezidenta republiky. Sympóziu sa začalo v Prahe, pokračovalo v Olomouci, Banskej Štiavnici a skončilo sa v Bratislave. Trasu presunov navrhli tak, aby účastníci mohli navštíviť čo najviac našich historicky významných miest. Sympóziom bolo voľným pokračovaním *Fóra európskych pamiatok*, ktoré sa konalo v máji minulého roku v Prahe. Hlavným cieľom podujatia bolo podnietiť tvorivé diskusie zahraničných expertov z oblasti ochrany historických hodnôt s domácimi odborníkmi. Diskutovalo sa o zvyšovaní účinnosti spolupráce štátnych a súkromných inštitúcií v ochrane a rozvoji architektonického bohatstva a kultúrneho dedičstva ČSFR, zahraniční účastníci prezentovali i najnovšie metodológie a technológie, ktoré sa používajú v oblasti ochrany a obnovy historických hodnôt v ich krajinách. V časti sympózia, konanej 28.-29. mája v Banskej Štiavnici, na ktorej sa organizačne zúčastňovalo i Krajinnoeologické centrum SKŽP, rozšírili sa diskusie i o aspekt ekologický. Výrazná pozornosť sa sústredila na projekty Greenways v zahraničí a podobné programy u nás.

Karol Herian

● Prírodovedné kolégium v Banskej Štiavnici.

Riadenie tvorby a ochrany životného prostredia je zložitá a náročná, vyžaduje dostatok poznatkov o každom prvku zúčastnenom v tomto procese. Má teda priezračný a nadodvetový charakter. Inštitucionálny rámec v tejto oblasti na Slovensku tvorí Slovenská komisia pre životné prostredie (SKŽP).

Vyjadrením snáh SKŽP je aj vedecko-educatívny program riadenia ochrany ŽP Ekologická akadémia (EA). Nejde tu len o naplnenie jednotlivých činností príslušnými inštitúciami, ale hlavne o vzájomné prepojenie zúčastnených prvkov, o nový typ koordinácie všetkých aktivít v oblasti ŽP (vedeckých, výskumných, vzdelávacích, osvetových, riadiacich, plánovacích, projektových a realizačných).

V programe EA má nezanedbateľné miesto aj Banská Štiavnica - starobylé banícke mesto s dlhou a slávnou tradíciou školstva, vedy a techniky. Mesto s prvou vysokou školou technického smeru na svete. Už dnes v rámci programu EA v Banskej Štiavnici funguje:

- Kabinet evolučnej a aplikovanej krajinskej ekológie Slovenskej akadémie vied (KEAKE SAV);
- Krajinoekologické centrum Slovenskej komisie pre životné prostredie (KEC);
- Ekologický projektový ateliér;
- Ústredný sekretariát strany Trend tretieho tisícročia (TTT);
- Ekotrust;
- Centrum ekologických poznatkov;
- Prírodovedné kolégium;
- Vedecko-technologické centrum.

Vznik všetkých týchto prvkov je výsledkom snahy prinavrátiť Banskej Štiavnici významnú úlohu v oblasti výchovy a vedy. Nie náhodou sa táto snaha premieta hlavne do oblasti krajinskej ekológie a ekologizácie hospodárenia v krajine. Nadväzuje na takmer tridsaťročnú tradíciu ekologického a krajinoekologického výskumu v meste. Mesto so svojim okolím tvorí zároveň jedinečnú "živú učebnicu" krajinskej ekológie, vďaka takmer dvadsiročnému využívaniu krajiny (baníctvo a s ním spojené aktivity) s množstvom veľmi významných zásahov do jej štruktúry a fungovania, ako aj vďaka pestrosti súčasného využitia krajiny spojeného s celým spektrom environmentálnych problémov.

Tieto fakty v spojení s vysokým zašúpením stredného školstva v meste, podnietili myšlienku orientovať stredoškolskú výchovu v Banskej Štiavnici na problémy ŽP - problémy spojené s ekologizáciou hospodárenia v krajine i ekologizáciou technologických procesov.

Na environmentálnej stredoškolskej výchove sa v súčasnosti zúčastňuje rôznou formou 12 navzájom prepojených inštitúcií:

- základného a aplikovaného výskumu (KEAKE SAV) - zabezpečením odbornej stránky výučby;
- ekologického plánovania a projekcie (Ekologický projektový ateliér Ekotrust) pomocou pri odbornej stránke výučby a zabezpečením praktických cvičení;
- riadenia a informácií (KEC, Ústredný sekretariát TTT, Centrum ekologických poznatkov) - pomocou pri organizačnom zabezpečení výučby, kontaktov, informácií a propagácie;
- stredoškolskej výučby (Stredná priemyselná škola, Stredná priemyselná škola chemická, Stredná lesnícka škola, gymnázium a Lesnícke odborné učilište) - vyučovanie a materiálne zabezpečenie.

Všetky spomenuté inštitúcie vytvárajú kolégium - prvok obsahujúci vzájomné väzby medzi zúčastnenými inštitúciami. Jeho náplňou sú pracovné kontakty a väzby slúžiace na zabezpečenie cieľa - dobrého fungovania environmentálnej stredoškolskej výučby. Je to najmä výmena pedagógov i skúseností medzi školami, ale aj odborná, organizačná a informačná pomoc z ostatných zúčastnených inštitúcií.

Aktivita v rámci Prírodovedného kolégia stojí na reálnych základoch. Nadväzuje na postgraduálne štúdium Ekologizácia hospodárenia v krajine a po-maturitné štúdium s rovnakým obsahom. Už r. 1990 sa začalo experimentálne s environmentálnou výučbou na troch stredných školách. Na gymnázium sa v rámci voliteľných predmetov vyučoval blok environmentálnych predmetov. Na SPŠCH sa rozšírila výučba o odbor biotechnológia a na SPŠ o nový študijný odbor - životné prostredie, s perspektívou uplatnenia v oblasti priemyslu.

V súčasnosti prebieha výučba v novootvorených odboroch a študijných zameraniach. Na SPŠ v odbore životné prostredie, rovnako aj na SLŠ. Na SPŠCH v 3 nových študijných zameraniach (monitorovanie ŽP, biotechnológia, sanácia ŽP). V r. 1992

na SPŠ úspešne ukončilo štúdium prvých 25 absolventov v odbore životné prostredie.

Prírodovedné kolégium už funguje a predstavuje v rámci Slovenska veľmi užitočnú a ojedinelú "symbiózu" rozličných inštitúcií zaoberajúcich sa problémami ŽP, s cieľom prípravy kvalitných stredoškolsky vzdelaných odborníkov pre oblasť starostlivosti o ŽP, ale aj uchádzačov o ďalšie environmentálne štúdium na vysokých školách.

Rastislav Petřík

"Každý má svoje pocity.

Moje sa narodili v tieni Paradajzu, pod starými klenbami starého domu, v tichu tmavého dvora.

Prvý dúšok vzduchu bol presýtený krátkym letom, sálajúcim z hôr.

Prvý pohľad patrila veľkej veži so starým zvonom a prvý krok sa dotkol ošúchanej dlažobnej kocky.

Môj pocit, to je prastaré mesto s plnými cintorínmi a opadanými múrmi.

Môj prvý pocit, to je Štiavnica, a ja si ho len opakujem.

Z každej svetovej strany musíte ísť najmenej dvadsať kilometrov hore kopcom proti prúdu potoka. Keď sa dostanete k jeho prameňu, zastaňte.

Pred vami v údolí bude ležať mesto. Ako starý strieborný šperk. Trochu pevnosť, trochu skrýša.

Vlastne, údolie je pristrmá, a tak uvidíte len domčeky naproti a pár veží zdola. Neuvidíte jedinú cestičku ani človečička a mesto je len mestečko. Kus nedôležitej, polozabudnutej histórie a príroda, ktorá už stihla zakryť stopy slávy a bohatstva. Šperk, ibaže trochu sčernetý.

Sadnite si pod strom a zhlboka sa nadýchnite, než sa skotúľate tadolou, ako hovoria tunajší."

Magda Vášáryová
(Kráte listy jednému mestu, 1988)

MESAČNÍK PRE LITERATÚRU, KULTÚRU A DUCHOVNÝ ŽIVOT

TVORBA

VYDÁVA TRANSCIUS

- vychádza desaťkrát do roka, okrem júla - augusta a prináša:
- hodnotné ukážky domácej i preloženej poézie a prózy
- eseje o duchovnej problematike dnešného človeka a života:
- od eminentných domácich aj zahraničných filozofov, teológov, psychológov, sociológov, historikov...
- v každom čísle rozprávajú sa dvaja vedci alebo umelci na niektorú pálčivú tému dneška, okrem tém politických:
- pretože Tvorbe T nejde o politiku, ale o dušu človeka, o jej očistenie, o jej ozdravenie a naplnenie po 40-ročnej totalitnej prázdnote
- okrem toho: ankety, rozhovory, nezostarnuté dokumenty, beletrizované pamäti, recenzie a kritiky kníh, aktuálne poznámky, kurzívy
- Tvorbu T kúpite priamo a môžete si objednať rovno v redakcii: Bratislava, Palisády 48, 811 06, tel. č. 33 29 40
- 32 strán príťažlivo upraveného textu s ilustráciami stojí iba 10,- Kčs.